

Onderzoeksrapport

DE DEINSE DENKERS & CO.

Deinze

Het Land van Nevele

Juni 2024

10 ONGELIJKHEID
VERMINDEREN

16 VREDE,
JUSTITIE EN
STERKE DUURLEVE

4 KWALITEITS-
ONDERWIJS

13 KLIMAATACTIE

12 VERANTWOORDE
CONSUMPTIE
EN PRODUCTIE

INHOUD

INTRO	3
METHODIEKEN	4
De Deinse Denkers	4
De Deinse Denkers en Co.	7
Vijf bijeenkomsten	8
EEN MAATSCHAPPIJ IN BEWEGING	12
Demografie	12
Economie	14
Sociaal-cultureel	16
Technologie	18
Ecologie	19
Politiek-juridisch	20
UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST	22
Verkeersveilige mobiliteitsverbindingen	22
Het bestrijden van kansarmoede	24
Dorpskarakter, faciliteiten en ontmoeting	28
Klimaatplannen met ambitie	30
Voorzieningen voor de jeugd	32
Actief veiligheidsbeleid	34
Kwalitatieve zorg voor kinderen/jongeren en senioren	35
OUTRO	37
BRONNEN	38
FIGUREN	40
ICONEN	41

Intro

Bij de opmaak van een omgevingsanalyse voor de meerjarenplanning raadpleegt stad Deinze altijd haar inwoners. De vorige keren in 2011 en 2018 gebeurde dit via de grootschalige kwantitatieve vragenlijst “Als je ‘t mij vraagt” en kwalitatieve focusgroepen. Deze keer kozen we voor een andere aanpak om met de burgers in dialoog te gaan.

Waarom? Daar zijn verschillende redenen voor. In het najaar van 2022 trokken we in het kader van het beleidsplan ruimte naar alle 17 deelgemeenten tijdens de ‘Ronde van de Dorpen’ en verzamelden we de opmerkingen van heel wat inwoners. Ook de opmaak van het klimaatmitigatie- en klimaatadaptatieplan was participatief. Begin 2024 werden de meest recente resultaten van de gemeentemonitor gepubliceerd, een kwantitatieve vragenlijst geïnitieerd door Vlaanderen aan Deinse inwoners van 17 jaar en ouder. Op basis van deze kwalitatieve en kwantitatieve methodologieën is bijgevolg al heel wat informatie voorhanden.

Wij kozen er bewust voor twee bijkomende methodieken te hanteren voor de burgerbevraging, bovenop alle informatie die reeds beschikbaar is: de creatie van een burgerpanel en algemene vragen aan de bevolking via het burgerparticipatieplatform goedgezgd.deinze.be. Of ook: ‘De Deinse Denkers & Co.’

Methodieken

De Deinse Denkers

Een deliberatief burgerpanel

Participatie blijft zich constant vernieuwen. Er zijn verschillende manieren om de weg naar de burger te vinden, en omgekeerd de burger naar het bestuur. Deliberatieve burgerpanels zijn in opmars. Als we even buiten de Belgische grens gaan, vinden we inspirerende voorbeelden in Ierland of Frankrijk. Maar ook binnen België zijn er tal van experimenten. Trendsetter was de G1000 in 2011 waar 1000 gelote burgers werden uitgenodigd voor een democratisch debat. In 2017 organiseerde stad Gent een burgerkabinet over het verkeersplan. De Duitstalige Gemeenschap stemde in 2019 een decreet voor permanente burgerdialoog via een burgerraad, in de schoot waarvan gelote burgerpanels werden opgericht. Wallonië ging in 2021 aan de slag met een burgerpanel over het klimaat en de Mechelenmakers kwamen samen voor discussie over een levendige en vreedzame stad. In meerdere gemeenten waaronder Kaprijke en Eeklo bogen burgerpanels zich over potentiële fusies.

De voorbeelden van burgerpanels zijn legio. Bij burgerpanels is loting een belangrijke component, zodat deelnemers willekeurig geselecteerd worden. Die loting kan in meerdere fasen. Hoe je loot, hangt af van jouw populatie en doelstelling. Op die manier krijg je een afspiegeling van jouw gemeente of stad. Voorts dient het proces en de moderatie neutraal te gebeuren, moeten deelnemers voldoende geïnformeerd worden om aan de gesprekken deel te nemen, dienen de vraagstelling en doelstelling duidelijk te zijn, en dient het bestuur open te staan voor het participatief karakter van het burgerpanel. De VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten) bespreekt in het document over deliberatieve burgerpanels de verschillende fasen waar het fout kan lopen: 'voorbereiding, uitvoering, nazorg en what's next?'.

Burgerpanel voor de omgevingsanalyse

Een burgerpanel organiseer je niet om eender welke reden. De VVSG omschrijft hoe de OESO (organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling) drie probleemtipes onderscheidt om met burgerpanels te werken: waardegedreven dilemma's, complexe problemen (de zogenaamde 'wicked problems') en problemen die zich stellen op lange termijn. Tevens is de methodiek geschikt als we beroep willen doen op de expertise van mensen, beleidsopties moeten wikken en wegen, alsook nieuwe perspectieven of ideeën dienen te ontdekken.

Het gebruik van een burgerpanel in het kader van een omgevingsanalyse combineert verschillende van deze uitdagingen en stad Deinze is in dat opzicht vernieuwend. Het is een perfecte aanvulling bij de kwantitatieve en kwalitatieve data die we reeds ter beschikking hebben, waardoor we tijdens het proces met het burgerpanel verdiepend en verklarend kunnen werken.

Een loting van 26 Deinse Denkers

Voor de selectie van 26 Deinse Denkers gebruikten we een tweetrapssteekproef. Dit is een getrapte aselechte steekproef waarin we twee steekproeven nemen, los van elkaar en na elkaar. Met deze vorm van steekproeftrekking beogen we een zo representatief mogelijke afspiegeling van de bevolking te krijgen in het burgerpanel.

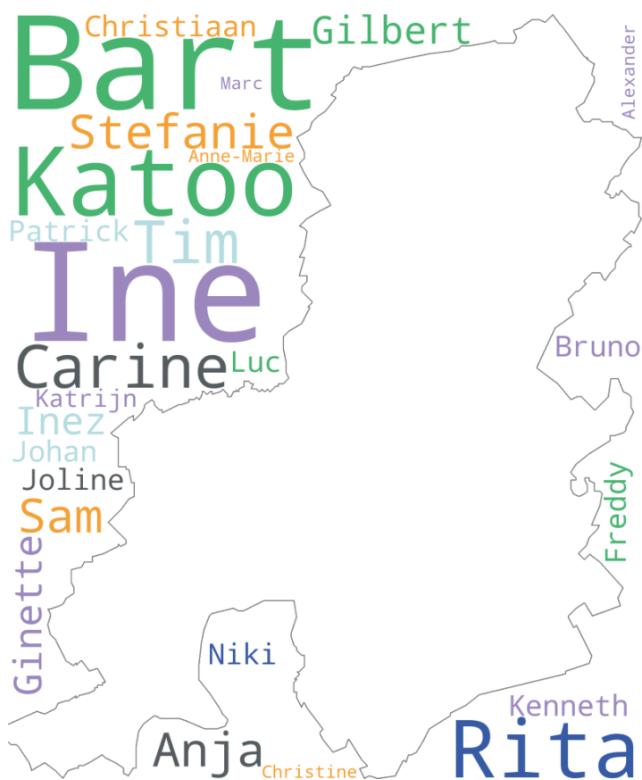
Eerst deelden we Deinze op in 26 stadsdelen. De keuze voor deze 26 stadsdelen is afhankelijk van statistische sectoren en bevolkingspopulatie. Iedere deelgemeente met minder dan 5000 inwoners vormt een afzonderlijk stadsdeel. Uitzondering hierop is het fusiedorp Bachte-Marie-Lerne. Gezien het specifieke karakter splitsen we dit op in stadsdelen Bachte en Maria-Lerne. In de drie deelgemeenten met meer dan 5000 inwoners, namelijk Deinze, Petegem en Astene, definieerden we afhankelijk van de identiteit en de ligging meerdere stadsdelen. Figuur 1 toont de opdeling in 26 stadsdelen.

Figuur 1: overzicht 26 stadsdelen

Op 20 november 2023 schreven we in de eerste fase van de tweetrapssteekproef 5000 Deinzenaren aan over deze 26 stadsdelen heen. We deden dit proportioneel aan de populatie per stadsdeel, maar voorts willekeurig bij alle 16+ inwoners (geboren in 2007 en vroeger) per stadsdeel. Zo krijgt iedereen een eerlijke kans om deel te nemen aan het burgerpanel. Mensen die een politiek mandaat bekleden, werden op voorhand uit de lijst gefilterd.

Het aanschrijven van 5000 Deinzenaren is een grote steekproef, maar dit komt omdat de responsgraad doorgaans erg laag is en omdat er daarna nog een loting gebeurt. De eerste fase leverde 397 geldige inschrijvingen op. Een tweede loting gebeurde op basis van de criteria leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Op 13 december 2023 stuurden we een uitnodiging naar de 26 geselecteerden. Een van die kandidaten besloot niet meer deel te nemen, waardoor we een reserve aanschreven die voldeed aan dezelfde demografische vereisten. We hebben bewust gekozen voor een relatief klein panel (26 leden). Hierdoor is het eenvoudiger om diepgaande discussies te voeren en gedetailleerde feedback te krijgen. Door het kleine aantal deelnemers is er tegelijk een hoger risico dat bepaalde groepen over- of ondervertegenwoordigd zijn. Daarom besteden we bijzondere aandacht aan representativiteit en diversiteit bij de loting van het panel. Als aanmoediging voor hun deelname kregen de kandidaten een Deinese cadeaubon t.w.v. 75 euro. Een naam voor het burgerpanel was snel gevonden: de 'Deinse Denkers', als verwijzing naar Deinze 2040, zagen het daglicht (cfr. figuur 2). De jongste denker was 16 jaar, de oudste 86.

Figuur 2: de Deinese Denkers

De Deinse Denkers en Co.

Begin 2020 rezen digitale participatieplatformen als paddenstoelen uit de grond. Naar aanleiding van de COVID-19 crisis besloot stad Deinze eveneens met een participatieplatform te werken. We doopten dit platform goedgezegd.deinze.be. De aankoop van dit digitaal participatieplatform eind april 2020 betekende direct de start van een intensief gebruik voor verschillende projecten: online workshops voor de aanleg van speelpleinen, het beleidsplan ruimte, een klimaat-enquête, cultuurhuis Hansbeke, enzovoort. In tijden van een verbod op fysieke ontmoeting konden we zo toch in dialoog gaan met verschillende inwoners. Ook na de COVID-19 crisis bleef er een link tussen alle participatieve trajecten en Goedgezegd (cfr. figuur 3).

Figuur 3: banner digitaal burgerparticipatieplatform goedgezegd.deinze.be

De omgevingsanalyse is een apart onderwerp op Goedgezegd. Wie wil, kan er het proces en de timing van de omgevingsanalyse volgen alsook de verschillende stappen die we ondernemen. In het proces van deze omgevingsanalyse zullen de Deinse Denkers via Goedgezegd ook vragen stellen aan de bredere bevolking. Zo betrekken we de bredere bevolking bij bepaalde onderwerpen. De resultaten hiervan worden samen met de resultaten van de bijeenkomsten van de Deinse Denkers verwerkt. Zo spreken we bij uitbreiding over 'De Deinse Denkers & Co.'.

Vijf bijeenkomsten

Alle 26 Deinse Denkers gingen in gesprek met elkaar en stad Deinze, over verschillende thema's voor de toekomst van Deinze. De SDG's vormen de basis van alle gesprekken en lopen als een rode draad doorheen het geheel. Er waren vijf samenkomsten:

- Kennismakingsmoment op donderdag 8 februari 2024, om 20u, in café Het Groot Verzet
- 'Trendy avond' met trendwatchers op dinsdag 27 februari 2024, om 20u, in dienstencentrum Leiespiegel
- Denkmoment 1 op woensdag 13 maart 2024, om 19u, in dienstencentrum Leiespiegel
- Denkmoment 2 op dinsdag 28 maart 2024, om 19u, in dienstencentrum Leiespiegel
- Denkmoment 3 op dinsdag 23 april 2024, om 19u, in dienstencentrum Leiespiegel

Vanaf het eerste kennismakingsmoment maakten we duidelijk wat de doelstellingen van het burgerpanel zijn. Openheid, respect, luisteren, kritisch denken, toekomstgericht en innovatief zijn belangrijke waarden die we gedurende de vijf samenkomsten in het achterhoofd hielden.

Figuur 4: kennismakingsmoment Deinse Denkers

Op de 'trendy avond' werd er vooral geluisterd. Veel geluisterd. Naar drie trendwatchers die uitdagingen voor de toekomst in kaart brachten, ter inspiratie:

- Mieck Vos, algemeen directeur van Wervik, had het over brede maatschappelijke uitdagingen.
- Joris Voets, professor publiek management en bestuurskunde UGent, boog zich over uitdagingen voor een lokaal bestuur
- Karel Lhermitte, stafmedewerker plattelandontwikkeling bij Landelijke Gilden, bracht het verhaal over uitdagingen voor dorpen.

Figuur 5: trendy avond met trendwatchers

Die avond waren ook het college van burgemeester en schepenen, de gemeenteraad, het managementteam, de diensthoofden en beleidsmedewerkers van stad Deinze uitgenodigd. De presentaties van deze avond vind je op goedgezgd.deinze.be.

Figuur 6: toelichting thema en statistieken

De verschillende duurzaamheidsdoelstellingen van de Verenigde Naties (de SDG's) worden opgedeeld in 5 P's. Deze P's zijn people, planet, prosperity, peace en partnership. Het eerste denkmoment met de Deinse Denkers ging over de eerste P, namelijk 'people'. Concreet kwamen vijf duurzaamheidsdoelstellingen aan bod: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs en gendergelijkheid.

Figuur 7: brainstorm in groepjes over 'people'

Bij de start van het eerste denkmoment kregen de Deinse Denkers informatie over deze SDG's en duiding bij de laatste trends of cijfers over de verschillende onderwerpen. Al deze cijfers vind je trouwens in het onderzoeksrapport 'Deinze in statistieken'. De presentatie staat ook op goedgezgd.deinze.be. Daarna gingen ze in groepjes aan de slag om bepaalde vragen te behandelen. Deze werkwijze was telkens creatief en gevarieerd en werd begeleid door een moderator die een expert is in de materie. Aan iedere tafel zat ook telkens iemand die alles noteerde.

Denkmoment 2 behandelde de tweede P, namelijk 'planet'. Hierin namen we zes duurzaamheidsdoelstellingen onder de loep: schoon water en sanitair, verantwoorde consumptie en productie, klimaatactie, leven in het water, leven op het land, en betaalbare en duurzame energie. Die laatste doelstelling plaatst men officieel onder de derde 'P', prosperity, maar wij kiezen er voor om die bij 'planet' te behandelen.

Figuur 8: de Deinse Denkers aan het woord

Figuur 9: brainstorm in groepjes over 'planet'

Tijdens het tweede denkmoment dorpelden we de Deinse Denkers onder in de balans tussen menselijke activiteiten en de veerkracht van de aarde. Met stellingen trachtten we een eerste beeld te krijgen van de verschillende standpunten. Daarna ging het burgerpanel in drie groepen aan de slag met de vraag om woorden om te zetten in daden: “Waar moeten we in Deinze het meest op inzetten wat klimaat betreft, tot wie richten we ons en wat communiceren we waar en hoe?”

In denkmoment drie lag de focus op de derde ‘P’, prosperity. Onder ‘prosperity’ vallen vier duurzaamheidsdoelstellingen: eerlijk werk en economische groei, industrie, innovatie en infrastructuur, ongelijkheid verminderen, en duurzame steden en gemeenschappen.

Figuur 10: brainstorm over de uitdagingen voor de toekomst

Met stellingen wakkerden we eerst plenair het debat aan. De ambities van het beleidsplan ruimte vormden een goede basis om het debat aan te gaan. Tot slot trachtten de Deinse Denkers in een rollenspel vijf prioriteiten voor de toekomst uit te werken. Ze kropen hierbij in de huid van het college van burgemeester en schepenen.

‘Peace’ en ‘partnership’ hebben we niet afzonderlijk behandeld gedurende de denkmomenten met de Deinse Denkers, maar deze twee P’s waren wel continu onderliggend aanwezig. SDG16 gaat over vrede, veiligheid en sterke publieke diensten. SDG17 legt de nadruk op partnerschappen om doelstellingen te bereiken. Deze twee componenten vormen een voorwaarde voor goed beleid. Sterke publieke diensten en partnerschappen komen sterk aan bod in de zelfevaluatie en interviews met interne experts (cfr. andere onderzoeksrapporten).

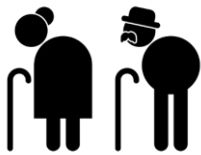

Figuur 11: voorstelling uitdagingen voor de toekomst

Een maatschappij in beweging

De maatschappij is constant in beweging. Als mens deinen we mee op de golven van deze beweging. In wat volgt schetsen we enkele trends of uitdagingen, ingedeeld volgens de DESTEP-methode. DESTEP staat voor demografie, economie, sociaal-cultureel, technologie, ecologie en politiek-juridisch. We baseren ons hiervoor op de drie lezingen van de 'trendy avond' en literatuur.

Demografie

Vergrijzing

Het aantal ouderen neemt toe. Er is een stijgende levensverwachting (vrouwen 83,8 jaar en mannen 79,5 jaar) en er worden minder kinderen geboren. De demografische verhoudingen wijzigen. Dit betekent extra uitdagingen voor economische groei, arbeidsmarkt, gezondheidszorg en pensioenen. De leeftijds piramide van de Belgische bevolking toont een brede middencategorie van 50-plussers. 20% van de Belgische bevolking is 65 jaar of ouder (Statbel, 2022).

Stijgende bevolkingsgroei

De wereldbevolking blijft aangroeien, al is dit verschillend van land tot land. Op 01/01/2023 leven er 11.697.557 mensen in België. In 2022 nam de bevolking ten opzichte van 2021 toe met 113.549 inwoners, voornamelijk bepaald door twee parameters: het natuurlijk saldo en het internationaal migratiesaldo. Dat eerste is lichtjes negatief (-2.787) en het internationaal migratiesaldo is sterk positief (+116.544).

Daling geboorten

Wereldwijd is er een daling van geboorten merkbaar. Hoewel er ook hier weerom veel verschillen zijn tussen ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden, is deze trend duidelijk aanwezig. Ook in België is dat het geval. In 2021 waren er uitzonderlijk wat meer geboorten, maar men durft stellen dat dit gecorreleerd is aan de coronapandemie. In 2022 waren er ongeveer 4.000 baby's minder dan in 2021, waardoor de dalende trend sinds 2011 verder loopt.

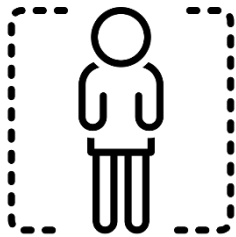
Stijgende diversiteit

De diversiteit stijgt. Er zijn meer mensen die immigrerden naar België dan mensen die emigreerden uit België. In 2022 was de verhouding immigratie en emigratie respectievelijk 233.629 tegenover 117.085. Op 1 januari 2023 was 65,5% van de Belgische bevolking een Belg met Belgische achtergrond, 21,0% was een Belg met buitenlandse achtergrond en 13,4% was een niet-Belg.

Verarming

Het aantal personen dat aanklopt bij Het Sociaal Huis stijgt. De laatste armoedecijfers van Statbel (2023) tonen aan dat 2.150.000 landgenoten, 18,6% van de Belgische bevolking, een risico loopt op armoede of sociale uitsluiting. Het gaat vooral over personen met een inkomen onder de armoededrempel, een huishouden met lage werkintensiteit of personen met ernstige materiële of sociale deprivatie.

Stijging eenpersoonshuishoudens

Op 1 januari 2023 telde België ongeveer 1,8 miljoen eenpersoonshuishoudens of alleenwonenden. Dat is 36% van de particuliere huishoudens. Het Planbureau voorspelt dat dit in 2070 ongeveer 41% van de huishoudens zal zijn. Dit heeft een grote impact op heel wat factoren waaronder wonen, energie en vereenzaming.

Urbanisatie of verstedelijking

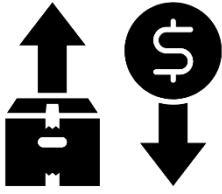
De aantrekkelijkheid van steden vergroot en mensen trekken weg vanuit het platteland naar de stad. Dit is een wereldwijd fenomeen. Steden bieden heel wat toegang tot voorzieningen, economische kansen, sociale relaties, ontspanning, ... Meestal spreekt men over de urbanisatiegraad, namelijk hoeveel procent van de bevolking in stedelijk gebied woont. De definitie van stedelijk gebied verschilt van land tot land. De Wereldbank maakt in haar statistieken telkens gebruik van de nationale definities. Een vergelijkbaarheid tussen landen is bijgevolg moeilijk, maar we kunnen wel stellen dat in België 98,15% van de bevolking (2022) in (rand)stedelijk gebied leeft.

Klimaatvluchtelingen

Mensen ontvluchten om verschillende redenen hun land, maar besturen moeten zich ook voorbereiden op een bijkomende migratiestroom, namelijk de klimaatvluchtelingen. Door de klimaatveranderingen voorspelt men dat bepaalde delen van de wereld onleefbaar zullen worden voor mensen. Het adaptief vermogen van mensen aan de natuur kent immers grenzen.

Economie

Inflatie

Inflatie betekent eenvoudigweg dat we met hetzelfde bedrag minder goederen en diensten kunnen kopen. In België bleef het inflatiecijfer vanaf 2016 lange tijd min of meer stabiel, tot er duidelijke verschuivingen kwamen in oktober 2021. Toen ging het inflatiecijfer plots naar 4,2 om daarna op zijn piek te stijgen tot 12,3 in oktober 2022. Diverse factoren lagen aan de basis, waaronder de heropleving na COVID-19, de oorlog in Oekraïne en het containerschip 'Ever Given' dat ongeveer een week het Suezkanaal heeft geblokkeerd. Maart 2024 lijkt het inflatiecijfer ietwat genormaliseerd met 3,2.

War for talent

Er is momenteel een sterke arbeidsvraag, terwijl het arbeidsaanbod onder druk staat. Zo is er een kwantitatieve mismatch tussen het gevraagde en aangeboden arbeidsvolume. Bovendien is er ook een kwalitatieve mismatch tussen gevraagde en aangeboden profielen. Er is een verschuiving in de gevraagde diploma's en competenties, terwijl ook de aangeboden profielen wijzigen door verschuivingen in opleidingsniveau en competenties. De war for talent woedt hevig, organisaties strijden met elkaar om het beste talent in huis te halen.

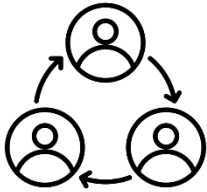
Knelpuntberoepen

In 2024 staan 241 beroepen op de knelpuntberoepenlijst van VDAB. Zo is het bijvoorbeeld geen sinecure om nog arbeidskrachten te vinden voor de bouw- of gezondheidssector. Gecombineerd met de vergrijzing van de samenleving, betekent het tekort in de gezondheidssector dat de druk op ouderenzorgsystemen hoog is en er moet nagedacht worden over alternatieve woonvormen zoals 'kotwonen voor ouderen of kangoeroe-wonen'. Ook in de kinderopvang is er een nijpend tekort aan medewerkers. In Deinze staan er volgens het Loket Kinderopvang ongeveer 55 kinderen op de wachtlijst. Bovendien domineren werkende ouders uit welgestelde gezinnen de beschikbare kinderopvangplaatsen, wat de toegankelijkheid voor anderen verkleint.

Economische ongelijkheid

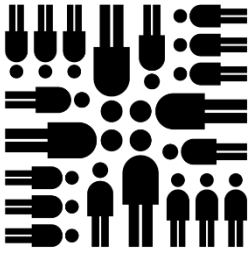
Er is een toenemende economische ongelijkheid, vaak gebonden aan specifieke demografische kenmerken: alleenstaande ouders, jongere generaties, nieuwkomers, ... De kloof tussen arm en rijk wordt groter, met als nieuwe categorie de 'working poor' (werkenden met een inkomen dat onder de armoedegrens valt). Ook zij hebben het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen.

Deeconomie

In de huidige samenleving wordt het delen van goederen of producten gepromoot. Het is kostenbesparend en duurzaam. Bovendien komen mensen via de deeeconomie ook in contact met elkaar en kunnen gemeenschapsbanden hierdoor versterken. Deze deeeconomie kan op kleine schaal en grote schaal bestaan, gratis of betalend. Denken we maar aan de uitwisseling van tuingeredschap via een oproep in een online groepje of de meer professioneel uitgewerkte deelvormen zoals het verhuren van kamers voor toerisme.

Sociaal-cultureel

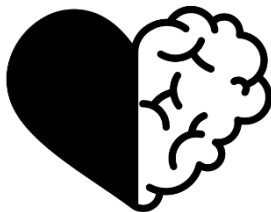
Generatieverschillen

Oudere generaties neigen naar hiërarchie, discipline en lineair denken, terwijl jongeren meer gefocust zijn op netwerkdenken, flexibiliteit en creatieve oplossingen. Deze verschillen vormen een constant spanningsveld en brengen heel wat uitdagingen voor organisaties en gemeenschappen.

Mondige burgers

De burger wordt mondiger en dat is voelbaar. Hier zijn verschillende redenen voor: er is meer en een gemakkelijker toegang tot informatie; openheid en transparantie zijn belangrijk; mensen kunnen zich vrij snel groeperen om hun stem te laten horen; en die stem kunnen ze zeer eenvoudig via sociale media laten klinken. Iedere medaille heeft twee kanten en dat is ook bij mondigheid of assertiviteit het geval. Verzuring loert snel om het hoekje en vormt een ballast voor constructieve participatie.

Daling mentaal welzijn

Het aantal consultaties bij of vragen voor mentale gezondheidswerkers neemt toe. Mensen zitten in de knoop met zichzelf of hun omgeving of wensen advies bij bepaalde keuzes. De bespreekbaarheid van mentale zorg werd groter, waardoor bepaalde stigma's gelukkig doorbroken zijn. Tegelijk is het groeiend aantal burn-outs, depressies, geneesmiddelen voor mentaal onbehagen, ... een onrustwekkende evolutie. Dit situeert zich in een maatschappelijke context van individualisering, vereenzaming, sociale (digitale) uitsluiting en identiteitscrisis.

Homo digitalis/roboticus

De mens is een homo digitalis/roboticus geworden. Kijk maar eens om je heen of naar jezelf. Hoeveel ben jij dagelijks met iets digitaal bezig? De Vlaamse Digimeter studie geeft aan dat bijvoorbeeld het regelen van bankzaken, het invullen van de belastingbrief en het verkrijgen van overheidscommunicatie nu voornamelijk digitaal verlopen. Ook het raadplegen van gezondheidsgegevens gebeurt hoofdzakelijk digitaal. En dan hebben we het nog niet over de vele digitale ontspanningsmogelijkheden die er bestaan...

Gemeenschapsgevoel

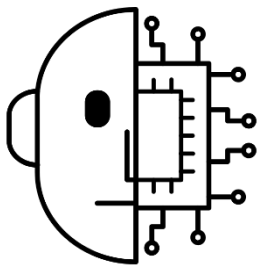
Men zegt soms dat in een digitale, geïndividualiseerde samenleving het gemeenschapsgevoel lager ligt dan vroeger. Daar bestaat echter geen eensgezindheid over. Het gemeenschapsgevoel lijkt niet zozeer lager, maar vooral anders. De wereld is divers en gemeenschappen zijn bijgevolg ook divers. Ontmoeting is eenvoudiger dan vroeger, gezien de overvloed aan fysieke of digitale netwerken die er bestaan. Lokale verenigingen zorgen voor verbinding tussen mensen.

Technologie

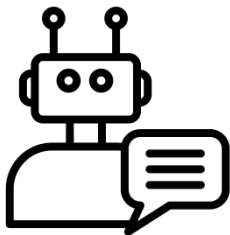
Digitalisering

Een onmiskenbare evolutie is de vergaande digitalisering van de samenleving, en die zet zich in een sneltempo verder. Het heeft een invloed op de manier waarop we leven, werken en praten met elkaar. Organisaties doen een enorme inspanning om iedereen mee te krijgen op de digitale trein. De Vlaamse Digimeter studie van 2023 toont duidelijk aan dat de digitale versnelling niet voor iedereen evident is. Een groeiende groep mensen, zelfs jongeren, missen de vaardigheden om digitaal mee te zijn.

AI

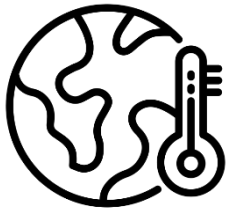
Als we het over digitalisering en data hebben, kunnen we niet omheen de sterke opkomst van AI in tal van sectoren. AI, artificiële of kunstmatige intelligentie, is de simulatie van menselijke intelligentieprocessen door computers. De toepassingen zijn velerlei en er wordt volop geëxperimenteerd, van AI-gadgets tot AI-toepassingen die een betekenisvolle bijdrage vormen voor het leven van een mens. Het techno-optimisme van AI dient steeds met de nodige kritische zin bekeken te worden, gezien iedere nieuwe (machtige) vorm van technologie ook tot misbruik kan leiden. Naast nieuwsgierigheid is er volgens de Vlaamse Digimeter studie ook bezorgdheid over de invloed van AI op werk, desinformatie en privacy.

Generatieve AI

Als we het dan toch over AI hebben, kunnen we meteen ook maar generatieve AI vermelden zoals ChatGPT. Plots werd artificiële intelligentie zichtbaar voor iedereen en snel geïntegreerd in het dagelijkse werk- of schoolleven. Dit generatief AI-platform kan volgens de Vlaamse Digimeter studie een extra dimensie van de digitale kloof laten ontstaan. Naast toegang, vaardigheden en attitudes kan er ook een efficiëntiekloof ontstaan.

Ecologie

Klimaatopwarming en -verandering

De gemiddelde temperatuur op aarde stijgt gradueel. Dit is geen nieuw verschijnsel, maar een verschijnsel dat zich overal alsmat sterker manifesteert. Het leidt tot intense klimaatveranderingen die zeer onvoorspelbaar, divers en destructief kunnen zijn: hevige regenval, extreme hittegolven, natuurrampen, bosbranden, stijging van de zeespiegel, smeltende ijskappen, ... Wereldwijd ijvert men voor een daling van de uitstoot van broeikasgassen.

Duurzaamheid

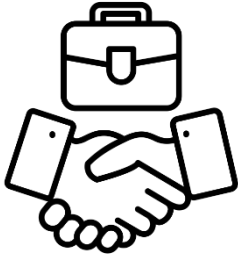
Duurzaamheid is een breed begrip dat ons onmiddellijk doet denken aan de SDG's. Deze duurzaamheidsdoelstellingen hebben betrekking op mensen, planeet en welvaart. In dit stukje gaat het vooral over planeet. Gezien de klimaatveranderingen is er een verhoogde aandacht voor duurzaamheid bij tal van organisaties en individuen. De overheid legt in het ecologische speelveld extra regels op om duurzaamheid te bevorderen door bewustmaking over afvalbeheer, alternatieve energie, ontharding, watercaptatie, vergroening, landbouw, natuur, zachte mobiliteit, ...

Ruimte

De open ruimte raakt steeds meer versnipperd en dreigt verder te verdwijnen door een toenemend ruimtebeslag van infrastructuur, uitbreidende bedrijvigheid en nieuwe woonontwikkelingen. Er is een constante strijd om ruimte tussen verschillende spelers met verschillende doeleinden. Het behoud van open ruimte is van cruciaal belang voor de vele ecosystemendiensten die de open ruimte aan de maatschappij biedt (van voedsel tot ontspanning).

Politiek-juridisch

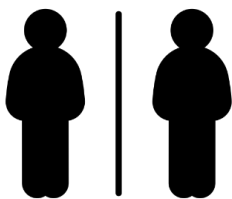
Structurele opschaling

Steden en gemeenten staan voor steeds meer uitdagingen of complexe ‘wicked’ problems. Kleine gemeenten hebben niet altijd voldoende middelen in huis om deze problemen het hoofd te bieden, maar dienen deze als publieke dienst toch te behartigen. De bestuurskracht komt in het gedrang. Professor bestuurskunde Filip De Rynck (UGent) en burgemeester (Vorselaar)/docent (UAntwerpen) Lieven Janssens beschrijven in hun visie op het lokaal en binnenlands bestuur Vlaanderen hoe fusies of structurele opschaling noodzakelijk zijn om efficiënter te besturen. Op 1 januari 2025 ontstaan 13 nieuwe fusiegemeenten, waardoor het totaal aantal Vlaamse gemeenten op 285 komt. Met de regiovorming zit ook meer samenwerken in de lift.

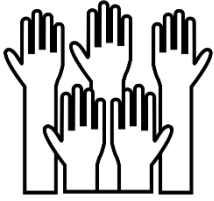
Andere spelregels bij verkiezingen

Voor de lokale en provinciale verkiezingen op zondag 13 oktober in België zijn de spelregels sterk veranderd. Zo is er de historische beslissing om de opkomstplicht af te schaffen. Er is geen verplichting meer om te stemmen voor de lokale en provinciale verkiezingen. En er is meer. De lijststem zal geen invloed meer hebben op de aanduiding van verkozenen binnen een lijst, de kandidaat met de meeste naamstemmen van de grootste fractie van de coalitie wordt burgemeester, en er is een tijdelijk en exclusief initiatiefrecht voor degene met de meeste stemmen op de grootste lijst om een meerderheidscoalitie te vormen.

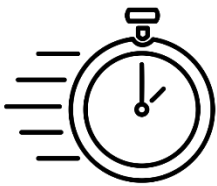
Polarisering

Polarisering betekent dat mensen heel hard tegenover elkaar komen te staan, met verschillende meningen, overtuigingen of ideeën. Dit proces is doorheen de tijd versterkt en verscherpt. Zo sterk zelfs dat dit tot extremen leidt, die een kettingreactie kunnen veroorzaken. Digitale kanalen zijn gemakkelijke en vrijblijvende kanalen van polarisering, vanop afstand, als het ware onzichtbaar en ongeremd. Ook het politieke landschap ontsnapt niet aan deze tendens. De polarisering tussen en de verzuring van burgers is sterk voelbaar.

Representatieve en participatieve democratie

De representatieve democratie, waar beslissingen genomen worden door gekozen vertegenwoordigers, staat constant onder druk. De mondige burger wakkerde een nieuw soort burgerschap aan, waarin burgers meer initiatief en verantwoordelijkheid opeisen. Het is een uitdaging om de representatieve democratie met een participatieve democratie te verzoenen, waarin onder meer ruimte is voor bewonersinitiatieven en het uitdaagrecht (right to challenge). Het uitdaagrecht betekent dat inwoners het recht hebben om taken van de gemeente over te nemen.

Stroomversnellingen en crises

Het memorandum 2024 van de VVSG, de grote sprong naar morgen, heeft het over een tijdperk van grote veranderingen, polycrises en geopolitieke spanningen. Transformatiestrategie Jo Caudron verwijst in het vakblad Lokaal naar de toegenomen snelheid van verandering, die nauwelijks bij te houden is. Centraal staat de vraag hoe de overheid iedereen in deze sneltrein meekrijgt om een inclusieve dienstverlening te garanderen. Geert Bouckaert beklemtoont in diezelfde Lokaal hoe dit een sterk politiek en ambtelijk leiderschap vereist, met de nodige wendbaarheid. Lokale besturen zijn het dichtste bestuursniveau waar mensen sterk op leunen.

Uitgebreid takenpakket voor lokale overheden

De COVID-19 crisis zette de kracht van een lokaal bestuur in de kijker. Lokale overheden vormen de snelste en kortste link met burgers en rechtstreekse aanspreekpunten. Er ligt een bundel aan maatschappelijke opgaven klaar voor lokale overheden en de Vlaamse overheid verwacht dat die overheden alsmaar meer taken uitvoeren. Hierover staan niet altijd de juiste middelen, wat het bijzonder moeilijk maakt. Schaalvergroting en een betere relatie met de Vlaamse overheid bieden kansen om de ambitieuze beleidsambities van de Vlaamse overheid waar te maken.

Uitdagingen voor de toekomst

De Deinse Denkers kropen in de huid van het college van burgemeester en schepenen en formuleerden de uitdagingen voor de toekomst. We werken deze uitdagingen uit in combinatie met de resultaten van de Ronde van de Dorpen.

Verkeersveilige mobiliteitsverbindingen

De Deinse Denkers geven aan hoe verkeersveiligheid in veel gemeenten hoog op de agenda staat. Dat is ook in Deinze zo. Het verkeer kan soms een kluwen zijn, nog meer als er tegelijk ook veel werken lopende zijn. Doorheen de jaren kwamen er ook verschillende types van weggebruikers bij. Steps en zitscooters maken nu ook deel uit van het verkeer. Conflictvrije verkeerspunten zijn een basisvoorwaarde.

Veilig verkeer en vervoer zijn cruciaal om een verbinding tussen 17 deelgemeenten te genereren. Blijven werken aan betere openbare vervoersverbindingen, wegen, fietspaden en voetpaden is de boodschap. De investering in fietspaden wordt door de Deinse Denkers gezien en geapprecieerd. De verbinding van de dorpen door fietsroutes blijft belangrijk. Een 'stadsbus' die als collectieve verbinding de inwoners op bepaalde vaste tijdstippen naar het centrum brengt, zou welgekomen zijn. Men haalt hierbij de woensdagmarkt aan. Een Deinse Denker verwijst naar het idee van een stadsring. Het besef is er wel dat mobiliteit geen pasklare oplossing kent, maar een domein is waarin we moeten blijven investeren. Bovendien dient iedereen bij te dragen om de verkeersknoop te ontwarren. Hoe groter het inwonersaantal, hoe groter de mobiliteit. En het vraagt ook aan tafel zitten met heel veel partners.

Deelwagens worden vaak vermeld. Iedere deelgemeente dient deelwagens ter beschikking te hebben. Enkele Deinse Denkers plaatsen de promotie van deelwagens als prioritair. Misschien kan het bestuur een deel van het abonnement van deelwagens bekostigen voor de inwoners, als een soort derdebetalersregeling voor deelwagens om het gebruik voor alle groepen in de samenleving te bevorderen.

Het nieuwe regionaal mobiliteitsplan van Vervoerregio Gent schetst de toekomst van mobiliteit. Men blijft sceptisch over de laatste vernieuwingen bij De Lijn en schetst hoe het Hoppin systeem met de Flexbus van De Lijn nog veel kinderziekten kent. Openbare vervoersinstanties lijken machtige organisaties waar een stad weinig impact op heeft. Hiermee in dialoog gaan en hierop druk blijven uitoefenen is noodzakelijk.

Ook tijdens de Ronde van de Dorpen kwam mobiliteit vaak ter sprake. Trage wegen zijn natuurverbindingen waarbij men graag wat rustplekken wenst. Een kwalitatieve uitbouw en het wegwerken van missing links kan tot mooie wandellussen leiden. Deze wandellussen hoeven niet steeds lang te zijn, maar zijn ideaal als bron van ontspanning, beweging en ontmoeting. De mening over parkeerplaatsen is verdeeld: de een wil direct voor de deur parkeren, de ander is bereid hiervoor wat meer stappen te zetten. Een evolutie is wel merkbaar. Men verwijst naar de randparking aan de Brielpoort en de Brielpoortbrug. Er wordt gevraagd voldoende aandacht te schenken aan mensen die mindermobiel

zijn. Vervoer op maat sluit hier naadloos bij aan. Tot slot vragen de inwoners dat er per dorp gekeken wordt of een nieuw circulatieplan wenselijk is.

In de volgende tabel beschrijven we de aandachtspunten die de Deinse Denkers en de bezoekers op de Ronde van de Dorpen naar voor brachten.

Aandachtspunten verkeersveilige mobiliteit
Conflictvrije kruispunten als standaard
Blijvende investering in wegen, voetpaden en fietspaden
Een 'stadsbus' vanuit de dorpen naar het centrum op vaste tijdstippen
Derdebetalersregeling voor de Deinsenaren wat betreft het abonnement voor deelwagens
Constante dialoog met De Lijn om knelpunten aan te pakken en vervoer op maat
Actualiseren en monitoren van traag weggennet (recreatief en functioneel)
Opmaak van een circulatieplan per dorp
Kwalitatief parkeerbeleid
Het faciliteren van verkeersveilig fietsen
De inrichting van veilige schoolomgevingen
Missing links in wandelroutes/wandellussen wegwerken

Figuur 12: aandachtspunten voor verkeersveilige mobiliteit

Het bestrijden van kansarmoede

De Deirse Denkers omschrijven hoe armoede zich niet meteen toont voor iemand die er niet mee te maken heeft. Toch is het volgens hen aanwezig en voelbaar in kleine dingen: achterstallige betalingen, geen stukje fruit mee naar school, geen ontbijt 's morgens, geen schooluitstapjes wegens te duur, niet naar de dokter bij ziekte, pesterijen, geen deelname aan het verenigingsleven, lege boterhamdozen, ... Armoede vind je ook overal en één grote tegenslag kan iemand plots in armoede storten. Armoede staat niet langer gelijk aan 'niet-werken'. Ook mensen die werken, leven soms in armoede. De oorzaken van armoede zijn legio: ongeval, verslaving, generatiearmoede, echtscheiding, nieuwkomers, ziekte, misleidend bedrog door individu of organisatie, werkloosheid, ...

Armoede komt erop neer dat mensen en families onvoldoende basisvoorzieningen hebben. In de piramide van Maslow (cfr. onderstaande figuur) toont de basis van de piramide de minimumvoorwaarden voor een menswaardig leven. Hoe hoger de piramide klimt, hoe meer kansen om je te ontplooiën als mens. Armoede kent verschillende gevolgen. De Deirse Denkers bespraken dit thema in detail.

Een dak boven het hoofd is een voorwaarde voor een menswaardig bestaan. Wonen moet voor iedereen zijn, stabiel en veilig. De betaalbaarheid van kwalitatieve woningen is een probleem. Het voorzien van betaalbare woningen en een degelijk aanbod van sociale woningen of noodwoningen moet opgenomen worden in de meerjarenplanning.

Figuur 13: piramide van Maslow

Materiële tekortkomingen

- Lege boterhamdozen op school
- Onbetaalde rekeningen en financiële stress door laattijdige betaling
- Gebrek aan warmte: inadequate huisvesting/onvoldoende verwarming
- Vervoersarmoede door een beperkte toegang tot vervoer

Gezondheid en welzijn

- Lage zelfzorg: hygiëne en ook mentaal
- Ongezonde levenskeuzes: voorkeur voor goedkope en bijgevolg minder voedzame maaltijden
- Verslaving als escapisme
- Gebrek aan kansen: onvermogen om te investeren in extra educatieve of recreatieve activiteiten zoals schoolreizen of cultuur
- Uitstel van dokters- of tandartsbezoek dus minder hygiëne en meer ziekte

Sociale en psychologische effecten

- Uitsluiting en isolement: beperkte deelname aan sociale activiteiten zoals sport en andere vrijetijdsbesteding
- Psychische problemen: stress/depressie door financiële druk of isolement
- Klein sociaal netwerk: vereenzaming door gebrek aan middelen om relaties te bewerkstelligen of onderhouden
- Kwetsbaarheid van jongeren in armoede en het onvermogen om de armoedecyclus te doorbreken
- Risico van het 'slechte pad': neiging om negatieve 'coping-mechanismen' te ontwikkelen zoals verslaving, stelen, rebellie, ...
- Illusie van schone schijn: risico dat individuen hun financiële situatie verbergen
- Schaamte waardoor men zich liever niet in het openbare leven vertoont
- De impact van armoede op een kind, waardoor de kansen anders liggen. Extreem: kindermishandeling

De Deense Denkers zijn het erover eens dat armoede proactief dient aangepakt te worden. Zo zal de impact op de samenleving ook veel kleiner zijn en krijgen mensen meer kansen. Op lange termijn genereert armoede immers een grote afhankelijkheid, van anderen en van de maatschappij. Dit heeft een sterk effect op de totale samenleving. Armoede, in het bijzonder generationele armoede, is een vicieuze cirkel die moeilijk te doorbreken is. Langdurige armoede belemmert zelfvoorziening en beïnvloedt ook toekomstige generaties die weinig tot geen kansen hebben voor persoonlijke en professionele groei. Kortom, armoede voorkomen is beter dan genezen.

Er zijn verschillende acties mogelijk op het vlak van armoede, omtrent diverse thema's: doorbreken van taboes, voeding en ondersteuning, bewustwording en schaamte, communicatie en onderwijs, kinderen, ...

Als we de Deinese Denkers vragen om een budget voor armoede te verdelen, dan maakt men een onderscheid tussen een preventieve en curatieve aanpak. Preventie neemt zo'n 40% van het budget in, curatie zo'n 60% in. De grootste hap uit het budget gaat naar huisvesting, tewerkstelling en voeding. Voorts staat de aanpak van kinderarmoede centraal.

Preventieve aanpak

- Decentrale detectie
- Strikte opvolging
- Bouwstenen voorzien zoals opleiding
- Communicatie over hulpverlening
- Nieuwkomers betrekken bij de stad
- Vrijtijdsparticipatie voor iedereen
- Gratis evenementen, ook in deelgemeenten

Curatieve aanpak

- Kinderarmoede
- Leefloon
- Tewerkstelling
- Opleiding
- Inburgering
- Sociale integratie
- Huisvesting
- Energiepremies
- Mobiliteit
- Voedselhulp
- Medische kosten

In de volgende tabel beschrijven we de aandachtspunten die de Deinese Denkers en de bezoekers op de Ronde van de Dorpen naar voor brachten.

Aandachtspunten armoede
Taboes doorbreken door organisatie 'week van de armoede'
Een 'lege brooddozen-initiatief' als permanente actie
Lokale voedingswinkels met betaalbare producten
Het belang van lokale initiatieven m.b.t. armoede (in alle deelgemeenten)
Sterk inzetten op activering van werklozen
Meer (visuele) communicatie over armoedebestrijding en hulpverlening
(Rol van) Sociaal Huis meer gekend maken bij inwoners
Extra investering en hulp voor kinderen, in samenwerking met de scholen
Het voorkomen van dakloosheid door focus op betaalbare en kwaliteitsvolle huisvesting, inclusief sociale woningen en noodwoningen
Snelle en vroegtijdige opsporing van (potentiële) armoede
Sociale tarieven voor verenigingen, zwembad, cultuur, ...
Inzetten op leren van de Nederlandse taal - oefenkansen Nederlands
Mensen in armoede met anderen samenbrengen
Menstruatiearmoede: doos in bibliotheek plaatsen
Steun aan voedselbanken
Ruil- of leenbeurzen voor speelgoed, kledij en andere goederen
Gratis evenementen, ook in deelgemeenten
Energiepremies

Figuur 14: aandachtspunten op het vlak van armoede

Dorpskarakter, faciliteiten en ontmoeting

De charme van een dorp wordt bezongen in liederen en beschreven in verhalen. Ook de Deinse Denkers en de bezoekers op de Ronde van de Dorpen zetten de charme of identiteit van een dorp in de verf. Dorpskernen hebben een sociale rol, maar in sommige dorpen is de gemeenschapszin wat zoek. Het is niet altijd eenvoudig als nieuwe inwoner om erbij te horen in een dorp. Niet iedere deelgemeente beschikt over een eigen zaal, en sommige deelgemeenten hebben een zaal die sterk verouderd is. Nochtans zijn dorpen centrale ontmoetingsplekken, gericht op het verbinden van inwoners, met ruimte voor dorpsfeesten, sportevenementen en culturele activiteiten. Dorpskernen verdienen een kwalitatieve verdichting, de open ruimte moet open blijven. Landbouwgronden zijn kostbaar en vragen bescherming. Duurzame landbouw is een uitdaging, met zowel economische leefbaarheid als milieuvriendelijkheid.

Economische leefbaarheid is voor een dorpsondernemer niet meer evident. De leefbaarheid van buurtwinkels is gering. Stad Deinze dient een ondersteunend beleid te voeren, bijvoorbeeld in de groepering van voorzieningen. Er is vraag naar een dorpshuis/buurthuis, dat verschillende functies verbindt, van sociale en commerciële activiteiten tot dienstverlening. Een plek voor sociaal contact, een plek waar er zowel een bar als openbaar toilet is. Naast meerdere functies zijn ook meerdere organisatoren of inrichters mogelijk, met permanentie als grootste uitdaging voor een succesvolle uitbating. De vraag stelt zich hoe we mensen tot dorpshuizen kunnen aantrekken en hoe het bestuur deze dorpshuizen zal organiseren. Als locatie van deze dorpshuizen kijkt men naar bestaand patrimonium en worden kerken af en toe vermeld als potentiële dorpshuizen.

Een ander voorstel is de installatie van een hub (centraal punt) in ieder dorp. Dit is een soort verzamelpunt of knooppunt dat dorpskernen aantrekkelijker en commerciëler kan maken, en waar diverse activiteiten mogelijk zijn.

Leefbaarheid wordt in het leefbaarheidsonderzoek West-Vlaanderen (dat zich focust op de kernen in het buitengebied) gedefinieerd door zes facetten: mobiliteit, fysiek woonklimaat, sociaal woonklimaat, voorzieningen, beleidsbetrokkenheid en veiligheid (verkeer en sociaal). De conclusie daar is dat de keuze van de woonplaats in dorpen gebeurt op basis van de kwaliteit van de omgeving en verrassend genoeg niet op de aanwezige voorzieningen. Niet de nabijheid van voorzieningen is het belangrijkste, maar wel de kwaliteit en bereikbaarheid van die voorzieningen. We moeten anders leren denken in termen van gecombineerde en gevarieerde dienstverlening, zoals daarnet ook aangegeven.

Centraal in Deinze zijn alle basisvoorzieningen aanwezig, maar in de dorpen is dit niet altijd het geval. Wat activiteiten betreft is er een groot verschil tussen de dorpen en hangt het vaak af van de mate waarin er een actief verenigingsleven is. Voor sommige inwoners is de afstand naar Deinze te groot. Een dorpsweide per dorp biedt kansen voor ontmoeting en ontspanning. Publieke ruimtes en straten worden ingericht tot aantrekkelijke, veilige en beleefbare verblijfs- en ontmoetingsplekken. Ook speelweefselplekken en bijhorende faciliteiten versterken de gemeenschapsvorming, met aantrekkelijke verbindingen tussen deze plekken.

De Deirse Denkers benadrukken ook de noodzaak om mee te denken over hun deelgemeente en ideeën te kunnen indienen. Misschien via een ideeënbus per dorp, zowel online als offline?

Verenigingen brengen het dorp tot leven. Ze brengen mensen samen en bevorderen de sociale cohesie. Deirse dient verenigingen de nodige stimulansen te geven.

In de volgende tabel beschrijven we de aandachtspunten die de Deirse Denkers en de bezoekers op de Ronde van de Dorpen naar voor brachten.

Aandachtspunten dorpskwaliteit
Een dorps huis per dorp, met nieuwe participatieve vormen van invulling en beheer
De opmaak van een speelweefselplan
De opmaak van een zitbankenplan
De inrichting van een dorpsweide per dorp
De installatie van een hub per dorp, als aantrekkelijk en commercieel knooppunt
Verderzetting van een stimulerings- en ondersteuningsbeleid voor verenigingen
Ideeënbus per dorp (online en offline)
Specifiek beleid ter ondersteuning van detailhandel, horeca en diensten
Kwalitatieve verdichting van de dorpskernen
Behoud van open ruimte
Bescherming van landbouwgebieden en promotie van duurzame landbouw

Figuur 15: aandachtspunten voor dorpskwaliteit

Klimaatplannen met ambitie

Werken aan het klimaat betekent in de eerste plaats dat stad Deinze het goede voorbeeld geeft. De Deinse Denkers verwijzen naar het patrimonium, waar verduurzaming met alle nieuwe wetgeving een blijvende uitdaging vormt. Ze zijn ervan overtuigd dat stad Deinze een belangrijke rol speelt in de transitie naar klimaatadaptatie (aanpassing natuurlijke en menselijke systemen aan huidige en verwachte gevolgen) en klimaatmitigatie (daling broeikasgasuitstoot). Die rol kan velerlei zijn: zelfinitiatief, sensibilisering, subsidies, lobbying, begeleiding en informatie, en innovatie-onderzoek. Die rol dient stad Deinze ook in de kijker te zetten.

Afval is een behoorlijk zichtbaar thema. De afvalberg dient te verkleinen en de manier van ophaling en sorteren moet door iedereen toegepast te worden. Men stelt zich luidop de vraag of deze informatie wel iedereen bereikt en ook door anderstaligen begrepen wordt. Klimaatcommunicatie dient in meerdere talen beschikbaar te zijn of met beeldend materiaal verduidelijkt te worden. IVM besteedt aan dit laatste al aandacht. De glasophaling in Deinze wordt sterk gewaardeerd.

Over alternatieve energie lijkt er wat onduidelijkheid te bestaan welke richting stad Deinze zal uitgaan. Wat is het standpunt hier? Durft men experimenteren? Zo gaat het over de pro's en cons van windenergie, het potentieel van collectieve warmtenetten op wijkniveau, energiedelen via een energiecoöperatie of het gebruik van biomassa. Stad Deinze dient een standpunt in te nemen t.o.v. deze verschillende thema's, alsook t.o.v. lokale energiewinning. Dit impliceert dat stad Deinze voldoende kennis in huis heeft over deze alternatieve vormen van energievoorziening om de inwoners degelijk te informeren. Ook over rollen moet er gesproken worden, vb. bij warmtenetten in woonwijken. Het stadsbestuur kan onderzoeken, participeren, promoten en/of uitrollen. Waar wil stad Deinze op inzetten, voor en met welke partners? Wat met groepsaankopen?

Burgers dienen altijd terecht te kunnen bij stad Deinze voor allerhande advies over klimaatmaatregelen. De strengere wetgeving is niet eenvoudig, mensen hebben veel vragen. Begeleiding en advies bij (energie)renovatie is belangrijk in het kader van betaalbaar wonen en woonkwaliteit. Dit lijkt een taak voor stad Deinze, gezien ze een neutrale partij is om advies te verschaffen. Ook landbouwers en andere bedrijven hebben specifieke vragen. Kan dit aansluiting vinden bij een woonloket? Voorts suggereren de Deinse Denkers ook woningadvies aan huis voor eigenaars en huurders.

Stad Deinze geeft verschillende subsidies voor vergroening, renovatie en duurzame mobiliteit. Met deze subsidies biedt ze kansen tot meer klimaatgericht handelen. Het sensibiliseren van mensen over klimaatmitigatie en klimaatadaptatie is een permanente taak van stad Deinze, maar niet altijd even dankbaar. Inwoners passen zich niet zomaar aan. Soms lukt dat gewoonweg niet, soms wil men gewoonweg niet. Jong en oud kan je ook niet op dezelfde manier gaan benaderen. Subsidies geven is niet voldoende om mensen te overtuigen. Klimaatmaatregelen kritisch bekijken en kiezen wat men prioritair zal communiceren, is belangrijk. Niet alles tegelijk, zo werkt verandering niet.

Klimaatcommunicatie kan via campagnes, infoavonden, netwerken, ... maar de meest duidelijke boodschap die stad Deinze kan brengen, is een boodschap door veranderingen op het terrein zelf of door projecten. Er zijn genoeg voorbeelden waar Deinze op inzet: fietsverbindingen om het fietsen te stimuleren, zonnepanelen, meer groen met het bomenbeleidsplan, waterdoorlaatbare tegels bij parkeerplaatsen, wilde natuur en bankjes voor natuurbeleving, elektrische wagens en deelwagens, aanleg groenzones, leefstraten of aanplant bos voor biodiversiteit, ... De actie '1 gratis boom voor elke Deinse tuin' is een schot in de roos. De Deinse Denkers hopen dat dit aanbod nog varieert, met ook eens een keuze aan bloemen, struiken, ... Of als het over mobiliteit gaat, wat dacht je van een e-pendelbus die gratis is voor Deinzenaren? Men vermeldt ook zaken waar stad Deinze achterop hinkt. Er zijn te weinig laadpalen en de Deinse Denkers zien nog te veel verharding in het stadsbeeld. Dat kan en moet beter. Zichtbaarheid op straat is de beste manier om mensen te bereiken en mensen bewust te maken van een klimaatgerichte toekomst. 'Leading by example', heet dat dan.

Naast zichtbaarheid op straat blijft ook positieve communicatie belangrijk, via allerlei kanalen. De Deinse Denkers benadrukken hoe stad Deinze nog meer positieve acties in de verf mag zetten om duidelijk te maken welke diensten en producten ze allemaal aanbiedt. In het klimaatverhaal zijn verschillende actoren van belang: inwoners, middenveld, industrie, landbouw en handelaars. En in die groepen zit er weerom veel diversificatie, naar leeftijd, opleidingsniveau en cultuur. Klimaatcommunicatie moet zeer gericht en gefaseerd gebeuren. Een algemene boodschap voor iedereen lijkt niet zomaar te werken, tenzij het sanctionerend is. Maar laat dat nu niet de bedoeling zijn van iedere milieumaatregel...

Aandachtspunten klimaat

Voorbeeldfunctie stad Deinze, 'leading by example': uitvoering klimaatplannen

Klimaatcommunicatie in meerdere talen of beeldende taal

Gefaseerde klimaatcommunicatie

Gedifferentieerde communicatie voor verschillende actoren (inwoners, industrie, middenveld, landbouw, handelaars)

Duidelijk standpunt over alternatieve energie en rolbepaling van stad Deinze (in het bijzonder over windmolens)

Woonloket met informatie en begeleiding (woningadvies aan huis)

Stimuleren van inwoners om zich op een duurzame manier te verplaatsen

Subsidies

Initiatief '1 gratis boom voor elke Deinse tuin'

Stimuleren van lokaal voedsel

Realisaties op het terrein: autodelen, bomen/groen, zonnepanelen, leefstraten, ...

Gratis e-pendelbus voor Deinzenaren

Ontharding en vergroening van publieke en private ruimtes

Laadpalen

Figuur 16: aandachtspunten op het vlak van klimaat

Voorzieningen voor de jeugd

De Deinse Denkers zijn een divers burgerpanel, van jong tot oud. Er zijn veel activiteiten in Deinze, maar het gros van de Deinse Denkers wijst op een gebrek aan gratis ontspanning en voorzieningen voor de jeugd, dit zowel in het centrum als in de deelgemeenten. Er is veel te doen in verenigingen of clubverband, maar dit is vaak betalend. De meeste sportverenigingen focussen ook op competitie, terwijl dit niet voor ieder kind of iedere jongere geschikt is. Stad Deinze dient meer recreatieve aanmoedigingen te voorzien voor de jeugd: de installatie van hippe cafés, basketvelden/pannavelden/voetbalvelden, hangplekken, waterrecreatie, mountainbikeroutes, ... Een plek waar jongeren jong kunnen zijn en niet meteen als overlast beschouwd worden.

Stad Deinze hoeft dit natuurlijk niet alleen te doen. Er moet meer samengewerkt worden met bestaande partners zoals het economisch weefsel, het middenveld en de scholen. Er is een tekort aan ruimte, maar tegelijk hebben scholen accommodatie en ruimte om kinderen en jongeren te laten ravotten. De stad dient multifunctioneel ruimtegebruik aan te moedigen of aantrekkelijk te maken.

Het aanbod voor 11- tot 20- jarigen ligt te laag: kleintjes hebben speelpleinen, maar voor tieners is er te weinig voorzien. Jeugdhuis Brieljant organiseert veel, maar heeft de laatste tijd jammer genoeg soms last van criminaliteit. Naast sociale controle dient de politie meer aanwezig te zijn om eventuele overlast te voorkomen of aan te pakken. Ook een controle op middelengebruik verhoogt de leefbaarheid voor iedere jongere die gewoon gezellig wil fuiven.

Er is participatie voor de inrichting van speelpleintjes, maar voor de integratie van jongerenvoorzieningen in een dorp of stad gebeurt dit nauwelijks. Zij komen ook niet zomaar langs op participatiemomenten. Samenwerking met de jeugdraad voor stedenbouwkundige projecten zou meer inzichten bieden over de wensen van deze leeftijdsgroep, ook naar multifunctionaliteit toe. Stad Deinze zou jongeren ook financieel een duwtje in de rug kunnen geven met startpremies voor creatief ondernemerschap of maatschappelijk werk. Kortom, de jeugd verdient een extra duwtje in de rug.

In de volgende tabel beschrijven we de aandachtspunten die de Deinse Denkers en de bezoekers op de Ronde van de Dorpen naar voor brachten.

Aandachtspunten jeugdvoorzieningen
'Hangplekken' voorzien voor jongeren
Multifunctioneel ruimtegebruik (extra plekken)
Participatie met de jeugdraad/jongeren bij stedenbouwkundige projecten
Meer samenwerking met economisch weefsel, middenveld en scholen ter bevordering van de jeugd
Aanmoediging of stimulansen voor multifunctioneel ruimtegebruik (in bijzonder bij scholen)
Onderzoekstraject naar mountainbikeroutes
Waterbeleving en waterrecreatie
Meer aanwezigheid van politie op straat voor verhoogde leefbaarheid
Startpremies voor creatief ondernemerschap of maatschappelijk werk

Figuur 17: aandachtspunten op het vlak van jeugdvoorzieningen

Actief veiligheidsbeleid

Veiligheid is een breed begrip, van verkeer over gezinsbescherming tot criminaliteit. Aan veiligheid werken tal van instanties mee, die elk op hun terrein actief zijn. Meer samenwerking tussen deze instanties is noodzakelijk, om bepaalde casussen beter te kunnen opvolgen/begeleiden/sanctioneren. De politie dient meer zichtbaar aanwezig te zijn, om 'streng doch rechtvaardig' op te treden. Zo omschrijven de Deinse Denkers het. We leven nu eenmaal samen in een groter wordende stad, daar horen bepaalde regels en gedragingen bij om respectvol samen te leven. Ook de gemeenschapswachten hebben hierin een belangrijke rol.

Je veilig voelen hangt ook samen met de inrichting van een ruimte. Stad Deinze dient verder werk te maken van een veilige publieke ruimte, waar mensen zoveel mogelijk zichtbaar in het straatbeeld zijn. Het inrichten van plekken op een gezellige en groene manier lokt minder vandalisme uit.

In de volgende tabel beschrijven we de aandachtspunten die de Deinse Denkers en de bezoekers op de Ronde van de Dorpen naar voor brachten.

Aandachtspunten veiligheidsbeleid
Politie meer zichtbaar op straat
Samenwerking binnen 1 veiligheidscel
Groene en gezellige inrichting publieke ruimte

Figuur 18: aandachtspunten op het vlak van veiligheidsbeleid

Kwalitatieve zorg voor kinderen/jongeren en senioren

De vergrijzing van de samenleving verhoogt de zorgnood heel sterk. Het tekort aan kinderbegeleiders leidt tot een crisis in de kinderopvang. Seniorenzorg en kindbegeleiding zijn twee sectoren met knelpuntberoepen. De Deinse Denkers zijn bezorgd over de toekomst van deze zorg en pleiten voor meer investering. De jobvoordelen van werken in de publieke en private zorg dienen op elkaar afgestemd te worden.

‘Zorgen voor’ betekent ook investeren in gezondheid. Kanker, druggebruik, vaperen, roken, indrinken en obesitas worden vermeld als hedendaagse gezondheidsproblemen. Op jonge leeftijd dient het belang van gezondheid reeds benadrukt te worden, van leren over gezondheid in de klas tot initiatieven als ‘meer van zonder’ door Drugpunt om alcoholvrije dranken als alternatief te promoten. Ook gezonde voeding hoort hierbij. De vele fastfood restaurants zijn verleidelijk. De vraag stelt zich waar onze voeding vandaan komt. Kunnen we korte keten meer ondersteunen? Voorts wijst men op het belang van beweging, voor jong en oud. Zitten is het nieuwe roken.

Er zijn nog andere gevaren die een impact kunnen hebben op de gezondheid: dalende luchtkwaliteit door meer CO₂-uitstoot, hittestress in de stad, extreme droogte, kwaliteit van de voetpaden en verkeersveiligheid. Bij stads- en dorpskernontwikkeling dient hier voldoende aandacht naartoe te gaan.

Een opmerkelijke vaststelling is ook het tekort aan artsen waardoor er in veel dokterspraktijken een patiëntenstop is. Voor sommige deelgemeenten betekent dit dat een dokter niet altijd nabij is. Ook het aantal consultaties aan huis is gedaald en 's nachts zijn er weinig dokters bereid langs te komen. Voorts vormen ook de lange wachtlijsten bij psychologen een knelpunt.

De Deinse Denkers bedachten enkele omschrijvingen voor een **gezonde stad**. We sommen er enkele op.

Bruisen, bewegen, natuur, samen, geluidsarm, geen vervuiling, dynamisch, toegankelijke gezondheidszorg, waar je kan wonen/werken en ontspannen, de sfeer van een dorp in een stad, voor elk wat wils.

Een stad met rust en veiligheid, toegankelijk, natuur en recreatie, begeleiding en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid, milieubewustzijn, actieve inzet en respect.

Een rustige en toegankelijke, pro-pere stad waar iedereen zich mentaal en fysiek veilig voelt, met respect en vriendelijkheid, met voldoende vrijetijdsaanbod en uitdagingen voor groot en klein.

Een toegankelijke woon- en werkstad, waar we samen de natuur kunnen laten bruisen en samen alles beleven.

Deinze, een 17-dorpenstad met aandacht voor het sportieve hart en de actieve geest

Wonen, werken en fijn leven. Deinze kan je dit alles geven!

In de volgende tabel beschrijven we de aandachtspunten die de Deirse Denkers en de bezoekers op de Ronde van de Dorpen naar voor brachten.

Aandachtspunten zorg kinderen/jongeren en senioren
Preventie en bewustwording over druggebruik, indrinken, vaperen en roken
Samenwerking met scholen voor gezondheidseducatie
Samenwerking met politie/gemeenschap/scholen/jeugdverenigingen
Ondersteuning gezonde voeding en korte keten: weet wat je eet
Aantrekkelijke jobvoordelen voor kinderbegeleiders
Aantrekkelijke jobvoordelen voor mensen in seniorenzorg
Ondersteuning medische groepspraktijken om consultaties aan huis te doen
Campagnes en initiatieven over beweging
Toegankelijke en veilige voetpaden
Gezondheidsvriendelijke stads- en dorpskernontwikkeling
Investeren in verkeersveiligheid
Buddywerking bij dokters en psychologen door vrijwilligers of zorgkundigen

Figuur 19: aandachtspunten op het vlak zorg kinderen/jongeren en senioren

Outro

Dit rapport beschrijft duidelijke trends en legt enkele aandachtspunten van de Deinse inwoners bloot. Deze aandachtspunten verzamelden we multimethodisch op de Ronde van de Dorpen en via de 'Deinse Denkers en Co'.

In dit kwalitatieve onderzoeksluik geeft de overgrote meerderheid van de deelnemers aan dat ze graag oud willen worden in Deinze, omringd door een zorgzame omgeving. Deinze typeert zich door een diversiteit aan stedelijke en landelijke kenmerken, met aandacht voor groen, cultuur, activiteiten, fietsen en water. Deinze toont durf en vernieuwing, maar dient verder werk te maken van zorgzame, verkeersveilige, betaalbare en leefbare woonbuurten om gezond leven aan te moedigen en te bevorderen.

Armoede is een belangrijk aandachtspunt. Het zit te vaak verdoken in een hoekje, maar verdient meer preventieve actie. Een reeks aan maatregelen wordt opgesomd. Men pleit voor een duidelijk en samenhangend armoedebeleid dat zich niet alleen richt op materiële aspecten, maar ook op de immateriële kant van armoede.

Er is een grote bezorgdheid over het huidige zorgsysteem dat ontoereikend dreigt te worden. Of op sommige plekken al is. Dit vraagt dringend extra aandacht en investering, voor alle generaties.

Er is eveneens een bezorgdheid over het klimaat, maar te veel maatregelen tegelijk hebben een averechts effect. Een gefaseerde informatieve aanpak en stad Deinze als goede voorbeeld zijn de beste manieren om gedragsverandering te bewerkstelligen.

Deinze is een onderwijsstad. De 'Deinse Denkers & Co.' benadrukken het belang van onderwijs dat aangepast is aan het individuele niveau en de behoeften van elk kind, waarbij zowel sterke als zwakkere leerlingen de kans krijgen zich te ontplooiën. Deze differentiatie en een aangename leeromgeving (zowel thuis als elders) bevorderen een brede vorming en inclusiviteit. Jongeren verdienen ook wat meer voorzieningen in de stad en de dorpen, zodat ze helemaal zichzelf kunnen zijn zonder een stempel van overlast.

Het verbinden van mensen via voorzieningen, (trage) wegen en activiteiten moet vereenzaming en verkokering tegen gaan. De charme van een dorp en de faciliteiten van een stad bieden heel wat mogelijkheden om ontmoeting te genereren.

Veiligheid is een breed begrip, van verkeer over gezinsbescherming tot criminaliteit. Aan veiligheid werken tal van instanties mee, die elk op hun eigen terrein actief zijn. Meer samenwerking tussen deze instanties is noodzakelijk, om bepaalde casussen beter te kunnen opvolgen/begeleiden/sanctioneren vanuit één gecoördineerde veiligheidscel.

Bronnen

ABB (2024). Lokale verkiezingen 2024: wat is er nieuw? <https://www.vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/lokale-verkiezingen-2024-wat-is-er-nieuw>

De Marez, L., Sevenhant, R., Denecker, F., Georges, A., Wuyts, G & Schuurman, D. (2024). *I Mec.digimeter.2023. Digitale trends in Vlaanderen*. <https://www.imec.be/sites/default/files/2024-03/imec%20digimeter%202023%20Rapport.pdf>

De Rynck, F. & Janssens, L. (2023). *Visie op de toekomst van het lokaal & binnenlands bestuur in Vlaanderen*. Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

Flanigan, B., Gözl, P., Gupta, A., Hennig, B. & Procaccia A.D. (2021, 4 augustus). *Fair algorithms for selecting citizens' assemblies*. <https://doi.org/10.1038/s41586-021-03788-6>

G1000 (s.d.). *Case studies*. <https://www.g1000.org/nl/cases>

Heylen, K. (2023, 8 april). *Steeds meer mensen in ons land wonen alleen, klassiek gezin met kinderen wordt een minderheid*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/04/08/alleen-wonen-is-nu-de-norm-in-ons-land>

Leerman, W. (2023, 23 maart). *Uitdagingen, trends en ontwikkelingen*, in kader van opleiding PAULO [presentatie].

Macrotrends (s.d.). *Belgium urban population 1960-2024*. <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/BEL/belgium/urban-population>

Nationale Bank van België (22 april 2024). *Online statistieken*. <https://stat.nbb.be>

Plas, P. (2024, januari). *Samenwerking moet je oefenen*. In: *Lokaal (12-18)*. Uitgever Kris Snijkers, VVSG: Brussel

Rovers, E. (2023, 4de ed.). *Nu is het aan ons: oproep tot echte democratie*. De Correspondent: Amsterdam.

Soete, S., Coudenys, H., Rammelaere, S. & Dejonghe, L. (2021) *Leefbaarheidsonderzoek West-Vlaanderen*. Data & Analyse West-Vlaanderen/Provincie West-Vlaanderen.

Statbel (algemene directie statistiek – statistics Belgium). (2023). *Kerncijfers 2023*. Uitgever Philippe Mauroy: Brussel.

Statbel (2023, 8 juni). *België telt 1,8 miljoen eenpersoonshuishoudens in 2023*. <https://statbel.fgov.be/nl/nieuws/belgie-telt-18-miljoen-eenpersoonshuishoudens-2023>

Statbel (2024, 8 februari). *Risico op armoede of sociale uitsluiting*. <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting>

Van Moerkerke, B. (2024, januari). *Hoe zal onze gemeente eruitzien in 2024?* In: Lokaal (36-38). Uitgever Kris Snijkers, VVSG: Brussel

VDAB (2024, 1 februari). *Knelpuntberoepen in Vlaanderen (ed. 2024)*. <https://www.vdab.be/sites/default/files/media/files/Knelpuntberoepen2024.pdf>

VVSG (2023, december). *Deliberatieve burgerpanels: de basisingrediënten voor een kwaliteitsvol burgerpanel*. https://www.vvsg.be/knowledgeitem_attachments/Burgerparticipatie/NotaDeliberatieveBurgerpanels_0412.pdf

VVSG (2024). *De grote sprong naar morgen, memorandum 2024*. <https://vvsgbe.sharepoint.com/sites/externeuitwisseling2/Gedeelde%20documenten/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2Fexterneuitwisseling2%2FGedeelde%20documenten%2FMemorandum%202024%2FVVSG%2DMemorandum%2D2024%2Epdf&parent=%2Fsites%2Fexterneuitwisseling2%2FGedeelde%20documenten%2FMemorandum%202024&p=true&ga=1>

Figuren

Figuur 1: overzicht 26 stadsdelen	5
Figuur 2: de Deinse Denkers	6
Figuur 3: banner digitaal burgerparticipatieplatform goedgezegd.deinze.be	7
Figuur 4: kennismakingsmoment Deinse Denkers	8
Figuur 5: trendy avond met trendwatchers	9
Figuur 6: toelichting thema en statistieken	9
Figuur 7: brainstorm in groepjes over 'people'	10
Figuur 8: de Deinse Denkers aan het woord	10
Figuur 9: brainstorm in groepjes over 'planet'	10
Figuur 10: brainstorm over de uitdagingen voor de toekomst	11
Figuur 11: voorstelling uitdagingen voor de toekomst	11
Figuur 12: aandachtspunten voor verkeersveilige mobiliteit	23
Figuur 13: piramide van Maslow	24
Figuur 14: aandachtspunten op het vlak van armoede	27
Figuur 15: aandachtspunten voor dorpskwaliteit	29
Figuur 16: aandachtspunten op het vlak van klimaat	31
Figuur 17: aandachtspunten op het vlak van jeugdvoorzieningen	33
Figuur 18: aandachtspunten op het vlak van veiligheidsbeleid	34
Figuur 19: aandachtspunten op het vlak zorg kinderen/jongeren en senioren	36

Iconen

Adiba

Ajik Sugeng

Alzam

Ana

Anggara Putra

Buand Andre

Daniel T

Eskak

Gan Khoon Lay

Hyunsik

Kartini

Khai David

Kholifah

Konkapp

Liez Art

LOKAL

Piotrek Chuchla

ProSymbols

Putro Hartono

Rehman Adeel

SANB

Santa92

Sunardi

Tristiady Dasy

Tusiyani Hanis

Van den Broeck Marie

Viral Faisalovers

Webtechops LLP

Zimmermann Nayeli